Ἔτος ΙΒ' Ἐν Ἀθήναις 10 Ἰουνίου 1899 Ἀριθ. 76

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ
Ἐν ὁδῷ Φλέσσα, ἀριθ. 8

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ 12 ΜΗΝΩΝ
Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου
Ἐν τῷ ἐσωτ. δρ. 6.—Ἐν τῷ ἐξωτ. φρ.χρ. 8.

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ
ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΟΛΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέα θρησκευτικὰ δημοσιεύματα, ὑπὸ Ἰωάν. Σκαλτσούνη. — Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καὶ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ἐπιστολὴ ἰατροῦ, Δ'. — Ἐντυπώσεις ταξειδίου ἐκ τῶν Ἁγίων Τόπων, ὑπὸ Γ. Δ. Ματθοπούλου. — Ἡ οἰκογένεια, ὑπὸ Π. Κ. Γκορογιάννη. — Περιλειπόμενα τοῦ Συνεδρίου τῆς Κυριακῆς ἀργίας.—Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγέλιον τῆς 18 καὶ 20 Ἰουνίου. — Οἱ διδάξοντες εἰς τὰς λαϊκὰς σχολὰς τῆς «Ἀναπλάσεως».

ΝΕΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Μελετῶν μετὰ πολλῆς ἐπιστασίας καὶ ἐργασίας ἀδιαλείπτου τὴν ἀνέλιξιν τοῦ νέου ἐν Γαλλίᾳ ἀναπτυσσομένου θεοσεβείας πνεύματος, ἀκριβώνων δὲ καὶ περισυλλέγων πάσας τὰς μεταγνώσεις καὶ ὁμολογίας πίστεως καὶ εὐσεβείας τῶν λογίων καὶ ἐπιστημόνων, ἐναβρύνομαι ἐπὶ τῷ συμπεράσματι τῶν μελετῶν μου, ἐνισχύομαι ἐκ τῆς ἐμῆς θρησκευτικῆς πεποιθήσεως ἐν τῇ ἀδιασείστῳ χριστιανικῇ πίστει καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐφιστῶ τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν τῶν ἡμερῶν μας γεγονότων. Οὐδέποτε ἄλλοτε μετὰ τοσαύτης λυσσώδους δυνάμεως κατηυθύνθησαν τὰ βέλη τῆς ἀπιστίας κατὰ τῆς θρησκευτικῆς τῶν λαῶν συνειδήσεως ὅσον ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς χρόνῳ, ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε ἄλλοτε λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες καὶ διαπρεπεῖς ἄνδρες καὶ εὐγενεῖς καρδίαι, οὐδέποτε ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος τῆς εὐσεβείας, τῆς εἰς Θεὸν πίστεως καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας ἐπεφάνησαν, τοσοῦτοι Παστέρ, καὶ ἰατροὶ Surbled, καὶ φυσιολόγοι Βοσού, καὶ Γλάδστωνες, καὶ Ἰούλιοι Σιμῶνες, καὶ Καστελὰρ καὶ μεταγνώσεις ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ὅσαι ἐν ταῖς ἡμέραις μας. Καὶ τὸ δημόσιον πνεῦμα ἐν Γαλλίᾳ, ἐκτροχιασθὲν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ θείου παρεκτροπῆς του διανοίξαν ἄβυσσον διαφθορᾶς καὶ ἀνηθικότητος, λαμβάνει νέαν τροπὴν καὶ νέαν διεύθυνσιν. Πόθεν ἡ τροπὴ αὕτη; «Ἡ ἐξήγησις, λέγει ὁ μέγας παρατηρητὴς Βουρζέ, εἶνε πρόδηλος καὶ ἀδιαφιλονείκητος. Τὸ δημόσιον πνεῦμα διελθὸν διὰ πυρετώδους κρίσεως χαρακτηρισθείσης ὡς ἐπιστημονικῆς τρέπεται ἤδη πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἀγῶνος ὡς διὰ νοσταλγίας εἰς τὸ συνείθημα τῶν ὑπερκοσμίων, διὰ μελαγχολικῆς δὲ ροπῆς διανοίγει τὴν καρδίαν εἰς τὴν μεγάλην ἐλπίδα. Ὡς δ' ἡ νεότης τοῦ 18ου αἰῶνος, ἐξαναστᾶσα κατὰ τῶν ἀρχῶν τῆς μηχανικότητος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἐστράφη πρὸς τὰ χριστιανικὰ δόγματα, οὕτω σήμερον ἡ ὑπὸ τῶν σοφῶν καλῆς πίστεως ἀνομολογουμένη ἐπιστημονικὴ ἀγνωσία, ὠθεῖ μέγα μέρος τῆς νεότητος πρὸς τὴν πίστιν καὶ πρὸς τὴν ἀποκάλυψιν, διότι ἐπείσθη ὅτι οὐδὲν ἔχει νὰ μάθῃ οὐδὲ νὰ περιμείνῃ ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης πρὸς λύσιν τῶν αἰωνίων προβλημάτων».

Περισυλλέξας ἐξέθεσά τινα τῶν σπουδαίων γεγονότων τῆς τροπῆς τοῦ δημοσίου πνεύματος καὶ τῶν συμπερασμάτων τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης τῶν θρησκευτικῶν γεγονότων, ἐπερπόμην δὲ πρό τινων ἡμερῶν ἀναγινώσκων τὰς ὑπερκοσμίους πτήσεις καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τῶν συναισθημάτων τοῦ ἀπείρου καὶ αἰωνίου καὶ τὴν ὑπεραπολογίαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως τοῦ ἄλλοτε σκεπτικοῦ καλάμου τοῦ Πέτρου Λοττῆ. Νύκτα τινὰ περιδιαβάζων εἰς μίαν τῶν ἐξοχῶν τῶν Πυρηναίων ἐμελέτα ἐπὶ τοῦ μεγάλου αἰνίγματος τοῦ Σύμπαντος. Ἤλιγγος τὸν νοῦν του κατέλαβε διερχόμενον πάντα τὰ φιλοσοφικὰ θεωρήματα καὶ τὰς νεωτέρας τῶν ἀσεβῶν διδασκαλίας, οὐδὲν δ' ἐξ αὐτῶν ἱκανοποιεῖ τὸν λογισμὸν καὶ ἐπ' οὐδενὸς ἡ καρδία ἐπαναπαύετο. Ἡ διάνοιά μου, λέγει ὁ Λοττῆ, ἦτον εἰς ἀναστάτωσιν, ἅρμαιον δὲ τῆς ἀμφιβολίας ἐφρίκιᾳ, ἐν ἀχανεῖ, τρικυμιώδει τοῦ ἀπείρου ὠκεανῷ, ὅτε εἰς τὴν ὅρασίν μου παρέστη ἐν τῷ φωτὶ τῆς Σελήνης τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ χωρίου. Καὶ ἰδοὺ τὸ ταπεινὸν καὶ ἄκομψον οἰκοδόμημα διαχέον ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν γαλήνην ἐν τῇ ἐσκοτισμένῃ καὶ ταραγμένῃ ψυχῇ ἐφαίνετό μοι λέγον. «Εὐλόγησον ἐν ἐμοὶ τὴν χριστιανικὴν ἰδέαν. Ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς αἱ ἄβυσσοι ἐκλείπουσιν, ἡ δὲ ἠρεμία καὶ βεβαιότης ἐξαλείφει τὴν φρικίασιν τῆς ἀμφιβολίας τοῦ ἀπιστοῦντος». Καὶ ὁ Λοττῆ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης γράφει ἐξαισίους σελίδας περὶ τοῦ ὕψους καὶ τῆς σοφίας καὶ τῶν μυστηριωδῶν ἀποκαλύψεων τῆς χριστιανικῆς ἰδέας καὶ προσκαλεῖ εἰς τὴν πίστιν τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ.

Ἀλλὰ φεῦ! Ἐνῷ ὁ λόγιος τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας ἔταρκε διὰ τοῦ καλάμου νὰ καρδίαν, ἐνίσχυε τὴν πίστιν καὶ ἐφώτιζε τὸν νοῦν, ἰδοὺ ὁ ἄλλοτε διὰ τῶν τερατωδῶν περὶ γλώσσης θεωρημάτων του Ψυχάρης μᾶς φιλοδωρεῖ μυθιστόρημα ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ «Πιστή», δι' οὗ προσκαλεῖ τοὺς ἀναγνώστας νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πίστιν εἰς τὸ θεῖον καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν ἰδέαν καὶ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν πίστιν τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἀπολαύσεως. Συγγράφων κατὰ τῶν κληρικῶν τοῦ καθολικισμοῦ, συγχέων τὴν πίστιν μετὰ τῶν καταχρήσεων τοῦ κλήρου, ἀξιῶν νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς νέαν πίστιν καὶ νὰ διανοίξῃ νέας εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν ὁδοὺς ὁ νέος μυθιστοριογράφος, «μετὰ πολλῆς ἀλαζονείας ἀρνεῖται τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, μᾶς διδάσκει δὲ ὅτι ἀληθὴς πίστις εἶνε τὸ μὴ πιστεύειν ἢ μᾶλλον τὸ πιστεύειν, εἰς τὰ ἄνθη, εἰς τὴν γῆν, εἰς τὸ σύμπαν, εἰς τὸν ἀπτὸν καὶ φαινομενικὸν κόσμον». «Ἐπέ μοι, εἰπέ μοι, Κλοτίλδη, ἐρωτᾷ ὁ σύζυγος τῆς ἡρωΐδος, εἶνε ἀληθὲς ὅτι δὲν πιστεύεις εἰς τὸν Θεόν; «Ἀ! ὄχι δὲν πιστεύω εἰς τὸν Θεόν, διότι ἐὰν ἐπίστευον καὶ προσηυχόμην θὰ εἶχον ὀλιγώτερον καιρὸν νὰ ἀγαπῶ σέ». (Paul d' Armou).

Ἐὰν τὸ Ἑλληνικὸν βασίλειον ἐδοκιμάζετο ὡς ἡ Ἀμερική, ὡς ἡ Ἀγγλία, ὡς ἡ Γερμανία, ὡς τὸ Βέλγιον δὲν θὰ ἐφοβούμεθα ὅτι ἡ σκανδαλώδης συγγραφὴ θὰ περιήρχετο εἰς χεῖρας τῶν τέκνων μας. Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ἀκολασίας καὶ τῆς ἀδιαφορίας περὶ πάσης ἀνηθίκου ἢ ἀθέου δημοσιεύσεως ἡ κυκλοφορία τοῦ μυθιστορήματος τοῦ κ. Ψυχάρη κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα καὶ ἡ μετάφρασις αὐτοῦ εἶνε ἠσφαλισμένα ἐκ τῶν προτέρων.

Ἀλλὰ σεῖς οἱ περὶ τὴν «Ἀνάπλασιν» ἐργαζόμενοι μὴ πτοεῖσθε ἐκ τῶν ἀνοσίων δημοσιευμάτων καὶ ἀθλίων ἔργων τῆς Ἑλληνικῆς ἀβελτηρίας. Ἀντλήσατε δύναμιν ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀντλήσατε δύναμιν ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης, ἐπισκοπήσατε τὴν κατάστασιν τῶν ἐθνῶν τῆς προόδου, τῆς εὐημερίας καὶ τῆς εὐνομίας καὶ διδάξατε τὸν ἐξαπατώμενον καὶ προδιδόμενον τῆς Ἑλλάδος λαὸν καὶ ὑπὸ τῶν κυβερνώντων αὐτὸν ἐγκαταλειφθέντα ἔρμαιον πάσης ἀσεβοῦς διδασκαλίας. Παρατηρήσατε· ὁ γραμματολόγος Ψυχάρης ἐπικαλεῖται μετὰ τῶν συναδέλφων του τὴν ἐπιστήμην, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑβδομάδα τῆς δημοσιεύσεως τοῦ μυθολογικοῦ αὐτοῦ πονήματος ὁ ἱκανώτερος τῶν ζώντων μαθηματικῶν, ὁ καθηγητὴς Θουρή, ἐπιχειρεῖ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως Θεοῦ καὶ δημιουργοῦ διὰ τῶν κοσμολογικῶν νόμων καὶ φαινομένων. «Σταθμίζοντες τὸ σύνολον τῶν ἐπιστημονικῶν ἡμῶν γνώσεων, καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ σύμπαν δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἐξήγησίν τινα, ἔξω τῆς πεποιθήσεως περὶ ἐλευθέρας δημιουργοῦ δυνάμεως. Ὁ δὲ διαπρεπὴς συγγραφεὺς τῆς Γενεύης Frank Thomas δημοσιεύει πρὸ μηνὸς ἔκθεσιν τῆς ἐν τῇ Ἀμερικῇ ὁδοιπορίας του, ἐν ᾗ περιγράφει τὸν Χριστιανικὸν βίον τοῦ ἐπὶ ἐλευθέρῳ βίῳ καὶ πολιτισμῷ πρωτοστατοῦντος μεταξὺ τῶν ἐθνῶν Ἀμερικανικοῦ λαοῦ. Ὁ χριστιανισμός, λέγει ὁ Thomas, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἐν τῇ πολιτείᾳ.— Ὁ χριστιανισμὸς ἐν τοῖς σχολείοις καὶ τοῖς πανεπιστημίοις ἔνθα καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἀναγινώσκονται ὑπό τε τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν χωρὶς τῶν Γραφῶν,—ὁ Χριστιανισμὸς ἐν ταῖς Βουλαῖς ἔνθα ἄρχονται αἱ καθημεριναὶ συνεδριάσεις διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς δεήσεως τῶν ἐφημερίων,—ὁ Χριστιανισμὸς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ἔνθα καθ' ἑσπέραν προσεύχονται γονεῖς μετὰ τέκνων καὶ ὑπηρετῶν,—ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὰς προκηρύξεις τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας,—ὁ Χριστιανισμὸς παντοῦ καὶ πάντοτε εἰς πᾶσαν κοινωνικὴν δρᾶσιν.

«Ἂς προσέξωσιν οἱ ἐπαγγελλόμενοι τὴν ἀπιστίαν, διότι οἱ θύραι πολλῶν οἰκιῶν θὰ ἐκλείοντο εἰς αὐτούς. Ἐκεῖ φροντίζουν οἱ ἄνθρωποι νὰ ὦσι καὶ νὰ δείκνυνται εὐσεβέστεροι ὅτον, εἴς τινας τοὐλάχιστον χώρας τῆς Εὐρώπης, κάμνουσιν ἐπίδειξιν ἐλευθέρων περὶ τὰ θεῖα φρονημάτων». —(Σελὶς 155). Οἱ κυβερνῶντες, οἱ καθηγηταί, οἱ λόγιοι τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐπιδείκνυνται ἀνώτεροι πάσης λατρείας καὶ πάσης συμμετοχῆς εἰς τὴν γενικὴν προσευχήν, «ἀλλ' ὁ Πρόεδρος τῆς μεγάλης Δημοκρατίας τῶν Ἀμερικανῶν προσκαλεῖ τοὺς λαοὺς νὰ συνέλθωσιν εἰς τοὺς ναοὺς καὶ ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν τοῦ διδόξαντος ἡμῖν τὴν Κυριακὴν προσευχὴν νὰ ζητήσωσιν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Οὐρανίου Πατρός,—(Σελὶς 157).—Οἱ Βύχνερ καὶ Ψυχάρης μᾶς βεβαιοῦν, ὅτι ἡ θρησκεία εἶνε ἐπίπλαστος θεσμὸς διατηρούμενος ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων, «ἀλλὰ τὰ ἐν Ἀμερικῇ συμβαίνοντα ἀποδεικνύουσιν εἴς τε τοὺς ἀδιαφόρους καὶ ἀπίστους, ὅτι τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα εἶνε τὸ σπουδαιότερον τῶν στοιχείων τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καὶ τῆς συντηρήσεως καὶ προόδου τοῦ κοινωνικοῦ βίου, διότι ἐκεῖ ἡ χριστιανικὴ λατρεία διατηρεῖται ἐλευθέρα ὑπὸ ἐλευθέρων ἀνδρῶν ἄνευ βοηθείας ἢ χρηματικῆς τοῦ Κράτους συνδρομῆς —(Σελὶς 159). Μετὰ κόπων καὶ ἀγώνων καὶ διὰ τῆς ἀφοσιώσεως ὀλίγων ἀτόμων συντηροῦμεν ἐν Ἑλλάδι δύο ἢ τρεῖς θρησκευτικοὺς συλλόγους, οὐ; οὐδεὶς, πλὴν τῶν ὀλίγων μελῶν αὐτῶν, σκέπτεται νὰ ἐνισχύσῃ ἢ ὑποβοηθήσῃ, «ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ 1500 χριστιανικοὶ σύλλογοι νέων σπουδαστῶν μετὰ 300000 μελῶν ἐργάζονται πρὸς διαφώτισιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ κραταίωσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἡ στατιστικὴ αὕτη δὲν ἀποδεικνύει ἀρά γε κατὰ τρόπον ἀναμφήριστον τὰς προόδους τοῦ Εὐαγγελίου ἐν μέσῳ τῆς ἀμερικανικῆς νεότητος;»—(Σελὶς 251).

Ἐν τῇ ἀθυμίᾳ τῆς ψυχῆς τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπροξένησεν ἡ δημοσίευσις τοῦ γαμβροῦ τοῦ Ἐρνέστου Ρενὰν Ψυχάρη, οἱ λόγοι τῶν μεγάλων ἐπιστημόνων καὶ τὰ ἔργα τῆς χριστιανικῆς πίστεως τῶν εὐσεβῶν λαῶν, ἐπιχέουσι βάλσαμον παραμυθίας καὶ ἐλπίδος ὅτι καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαός, ὁ τόσα ὀφείλων εἰς τὴν πίστιν, θὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν ἰδέαν τὴν διατήρησιν τῆς ἑαυτοῦ ἐλευθερίας, κινδυνευούσης ἐν τῇ ἐκμηδενίσει παντὸς ἰδεώδους, παντὸς γενναίου καὶ ὑψηλοῦ φρονήματος ἐν μέσῳ τῶν τερατωδῶν τῆς ἀσεβείας θεωρημάτων καὶ τῆς δηλητηριώδους κατὰ τῆς θρησκευτικῆς τοῦ λαοῦ συνειδήσεως ἐπιβούλων ἐπιθέσεων καὶ διδασκαλιῶν.

Ἐν Κρήτῃ, τὴν 30 Μαΐου 1899.

Ι. Σκαλιδούνης.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΙΑΤΡΟΥ

Δ'

Φίλε κ. Γαλανέ,

Ὅσῳ περισσότερον βασανίζω τὸ ζήτημα, τόσῳ κορυφώνεται ἡ ἀπορία μου, περὶ τοῦ μέτρου, κατὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κριθῶσιν οἱ παρ' ἡμῖν πολέμιοι τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν.

Διότι, ἂν ποτε ἤθελε θεωρηθῇ ὅτι ὑπάρχει τόση ἠλιθιότης εἰς τὸ ἔθνος μας, ὥστε ν' ἀξιωθῶσι προσοχῆς τινες οἱ δεξαπλαι των, μόνον ἀπὸ τὰς χεῖρας τάχα τῶν μὴ θεολόγων λαϊκῶν τὸ Εὐαγγέλιον θὰ ἀφηρεῖτο; Μὴ αἱ ἑκατοντάδες καὶ χιλιάδες τῶν κληρικῶν μας δύνανται νὰ διεκδικήσωσι δάφνας εἰδικῶν; Πόσοι ἐξ αὐτῶν ἐφοίτησαν εἰς θεολογικὰς σχολάς; Ἐλάχιστοι. Ἑπομένως, ὅταν μᾶς λέγουν οἱ εἰδικοὶ «μὴ δίδετε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν λαόν», ὀφείλουν νὰ ἔχουν τὸ θάρρος τοῦ νὰ φωνάξουν καὶ τοῦτο, «μὴ δίδετε τὸ Εὐαγγέλιον οὐδὲ εἰς τὸν κλῆρον». Καὶ τότε; Μὰ εἶνε ἀρά γε ἀνάγκη νὰ φανερώσω ἐγὼ τὰ ἐπακόλουθα; Τότε θὰ ἔχωμεν Ἐκκλησίαν ἄνευ Εὐαγγελίου, ἤτοι ἐκκλησίαν ἄνευ χάριτος καὶ ἀληθείας καὶ φωτὸς καὶ ζωῆς, ἤτοι Ἐκκλησίαν ἄνευ Χριστοῦ.

Τί δὲ θὰ μᾶς μείνῃ μόνον;

Ἡ πληγή, πρὸ τῆς ὁποίας θωπεῖται καταντῶσιν αἱ δέκα πληγαὶ τοῦ Φαραὼ Δηλαδή, ἡ πληγὴ τῶν εἰδικῶν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἴθε νὰ μᾶς ῥύσῃ ὁ Κύριος, πρῶτον ἀπ' αὐτήν, καὶ ἔπειτα ἀπὸ λοιμόν, λιμόν, σεισμόν, καταποντισμόν.

Ἔπειτα, φίλε κ. Γαλανέ, ἂς ἐξετάσωμεν καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν τὸ ζήτημα.

Δὲν σοῦ φαίνεται —δὲν θέλω νὰ εἴπω τίποτε ἄλλο— δὲν σοῦ φαίνεται ὅμως τοὐλάχιστον ἀκαταλόγιστον τὸ νὰ ἐκλέγωσιν ἄνδρες Ἕλληνες ἐποχήν, ὡς τὴν σημερινήν, διὰ νὰ προκύπτωσι συνήγοροι τοιούτων σκοτίων, ἀνελευθέρων καὶ παραλόγων δογμάτων;

Ἄλλοτε, ὅτε τὰ πνεύματα ἦσαν εὐπειθέστερα, ἡ Ἐκκλησία μας κανὲν ἐμπόδιον δὲν παρενέβαλεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν· ἀπ' ἐναντίας τὴν συνίστα. Τώρα δέ, ὅτε καὶ ὁ διάβολος ἂν ἔγραφε βιβλίον, θὰ ἀνεγινώσκετο, τώρα εὑρῆκαν εὔκαιρον τὴν περίστασιν νὰ γρυλλίσουν ἀκλείσατε τὸ Εὐαγγέλιον;»

Ἠμπορεῖτε, κύριοι, σήμερον νὰ ἐπιτύχητε ἕνα νόμον, ὅστις ν' ἀπαγορεύῃ τὴν ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει κυκλοφορίαν τῶν ἁγίων Γραφῶν;

Κάμετέ μας τὴν χάριν νὰ ὑποβάλητε τὴν πρότασιν.

Πρὶν προσθάσητε νὰ τὴν ὑμπληρώσητε, παραγγελία θὰ ἐδίδετο, ὅπως εἰδικοί, ὄχι ὅμως πλέον θεολόγοι, ἀλλὰ ἰατροί, σᾶς περιλάβουν εἰς τὸν κύκλον τῶν μεριμνῶν καὶ τῶν ἀσχολιῶν των.

Ἢ μήπως νομίζετε ὅτι θὰ ἀρκέσῃ μία ἀπόφασις καὶ μία ἐγκύκλιος τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως ὠθήσῃ ἔξω τῶν ὁρίων της τῶν Γραφῶν τὰ ἀντίτυπα, ἀφοῦ προηγουμένως ἐφοδιασθῇ μὲ μίαν μόνην δεκάδα ἐξ αὐτῶν ὁλόκληρον τὸ σύνταγμα τῶν εἰδικῶν;

Ἀφίνω ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας, ἂν ποτε τῇ ὑποβάλητε πρότασιν τοιαύτην, θ' ἀρκεσθῇ εἰς τὸ νὰ βοηθήσῃ πρὸς χάριν σας τῶν ἰατρῶν τὰς ἐνεργείας, ἐνῷ δὲ αὐτοὶ θὰ χρησιμοποιοῦν τὰ ντοῦφα, ἐκείνη θ' ἀναπέμπῃ τὰς δεήσεις της καὶ τὰς εὐχάς της ὑπὲρ ἰάσεως καὶ σωτηρίας σας.

Ἀλλὰ καὶ ἂν διὰ μίαν στιγμὴν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας προβαίνει εἰς τοιαύτην ἀπαγόρευσιν, θὰ ἐπιτύχῃ;

Κάτι τι πλέον τῆς ἀφελείας, μωρία θὰ ἐχρειάζετο διὰ νὰ τὸ ἐλπίσῃ τις. Διότι σήμερον οἱ πνευματικοὶ ὅροι οὕτως ἔχουν, ὥστε ἕκαστος ὁριᾷ νὰ ἐπεκτείνῃ τὸν κύκλον τῶν ἀμφιβολιῶν καὶ τῶν ἐρευνῶν των. Καὶ ἐν ὑπερβολῇ τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος, ἐνῷ ἡ θάλασσα γνωρίζει ὅρια, τὰ ὁποῖα δὲν παρέρχεται, τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα φέρεται πρὸς ἅλματα καταφρονοῦντα καὶ αὐτὴν τὴν ἄβυσσον, ῥέπον δὲ εἰς τὸ νὰ εἶνε ἀχαλίνωτον καὶ ἀναρχικόν, πρέπει νὰ μᾶς εὐχαριστῇ ἂν στέρξῃ νὰ μείνῃ ἁπλῶς ἐλεύθερον.

Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία μας ἀπαγόρευε τὰς Γραφάς, πρῶτοι οἱ τόσοι σκεπτικισταὶ καὶ ἄπιστοι θὰ δηνοιγον εἰς τὰ πλευρά της τραύματα θανατηφόρα. Σήμερον τοὺς καλοῦμεν νὰ μελετήσουν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ νὰ συζητήσωμεν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὅμως αὐτοί, ἐνῷ δὲν τὸ μελετοῦν, καὶ μένουν εἰς τὸ σκότος, ἐνῷ ἡμεῖς τοὺς καλοῦμεν εἰς τὸ φῶς, μ' ὅλα ταῦτα κατηγοροῦν τὴν Ἐκκλησίαν ὅτι εὐνοεῖ τὴν ἀμάθειαν καὶ ὅτι πνίγει καὶ ὑποδουλώνει τὰ πνεύματα. Καὶ μὲ τὰς συκοφαντίας ταύτας παραπλανοῦν πολλούς. Τί λοιπὸν θὰ ἐγίνετο, ἂν ἡ Ἐκκλησία ἀπηγόρευε τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἀπῄτει πίστιν ὄχι μόνον πλέον ἄνευ μικρολόγων καὶ σοφιστικῶν καὶ πεπονηρευμένων συζητήσεων, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀξίωσιν νὰ μὴ ἀναγνωσθοῦν κἂν τὰ προβαλλόμενα πρὸς πίστιν; Τότε ἡ Ἐκκλησία μας θὰ κατηγγέλλετο σφοδρότερον ὡς μειοῦσα τὸ φῶς, καὶ ἡ κατηγορία θὰ ἐπιστεύετο εὐκολώτερον, καθόσον μέτρον ἀπαγορεύσεως τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν θὰ ἦτο μέτρον φωτοσβεστικόν.

Μὴ δὲ θὰ ὑπήκουον εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν οἱ εὐσεβέστεροι; Ἐν μόνον δύναται νὰ εἶνε βέβαιον καὶ δι' αὐτούς, ὅτι θὰ σκανδαλισθοῦν καὶ θὰ δυσκολευθοῦν εἰς τὴν θρησκευτικήν των ἐποικοδόμησιν, τὸ δὲ ὀλιθερὸν θὰ εἶνε ὅτι ἡ εὐθύνη θὰ βαρύνῃ αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν. Διότι θέλουν ἐρωτήσει οὗτοι καὶ εἴπει· «δεκαεννέα αἰῶνας τώρα ἡ Ἐκκλησία μας ἔλεγεν, «ἀναγινώσκετε τὰς Γραφάς, πῶς οἱ σήμερον προστάμενοι ἐν αὐτῇ θεσμοθετοῦν τὸ ἐναντίον;» Καὶ ἐπειδή, τότε, ὅτε αἱ Γραφαὶ ἀνεγινώσκοντο, ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας ἦτο ἀνωτέρα, εὐλόγως ἤθελον θεωρήσει καὶ σκεφθῆ μετ' ἀθυμίας οἱ εὐλαβέστεροι τῶν πιστῶν ὅτι τὸ μέτρον τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ὑπηγόρευσε καταχθόνιον σχέδιον νεκρώσεως ὁριστικῆς καὶ μηδενισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐμφανισθὲν ὑπὸ τὸ ὕπουλον καὶ ἄνανδρον προσωπεῖον τῆς θεοσεβείας καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου στοργῆς.

Δὲν εἰξεύρω, κ. Γαλανέ, ἂν τὸ παρετήρησατε σεῖς, ἐγὼ ὅμως τὸ παρετήρησα. Τὸ ποῖον; Ὅτι ὁλίς εἰς μίαν ψυχὴν

ἀνάψῃ σφοδρότερος καὶ καθαρώτερος ὁ ἔρως τῶν θείων πραγμάτων ζητεῖ τὸ Εὐαγγέλιον. Ποῖοι δὲ μόνοι δὲν τὸ ἐνθυμοῦνται; Μαζὶ μὲ τοὺς ἀπίστους ψυχροὶ μένουν πρὸς αὐτὸ καὶ οἱ δεισιδαίμονες οἵτινες ἀντὶ τοῦ Εὐαγγελίου προτιμοῦν διδασκαλίας καὶ ἐντάλματα ἀνθρώπων, τὸ δὲ ὕδωρ τῆς πίστεως ἀρνοῦνται ὑπὸ θολωμένα ῥεῖθρα, καὶ ἀντὶ πνεύματος καὶ ἀληθείας παραλαμβάνουσι στενὸν τυπικισμόν, ἀνακατωμένον μὲ παντοῖα περατολογήματα, ἔρημον καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ πρῶτα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Πόλεμος λοιπὸν κατὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν θὰ ἐπολλαπλασίαζεν ἀσφαλῶς τὰς τάξεις τῶν ἀπίστων καὶ θὰ προῆγε καὶ θὰ ἐκαλλιέργει ἐξ ἄλλου τὴν δεισιδαιμονίαν, δὲν ἔχουν δ' ἐκπέσει τόσον εἰς τὴν ἐκτίμησίν μου οἱ ἐκ τῶν εἰδικῶν πολέμιοι τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν, ὥστε νὰ τοὺς θεωρῶ ἀγνοοῦντας ὅτι ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Παῦλος καὶ τὸ καθόλου πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν κηρύττουν τὸν πόλεμον κατὰ τῆς ἀπιστίας μόνης, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς δεισιδαιμονίας.

Ἐπειτα, λογιώτατοί μου καὶ σοφώτατοί μου καὶ εἰδικώτατοί μου, δὲν σᾶς συνέβη ποτὲ νὰ ἐπιστήσητε τὴν προσοχήν εἰς ἓν πρᾶγμα; Ποῖον; Καθαρίσατε τοὺς ὀφθαλμούς σας καὶ ἴδετέ τὸ καὶ ἀνοίξατε τὰ ὦτά σας καὶ ἀκούσατέ το. Δηλαδή· ὅτε ὑπὸ τὰς πατρικὰς προτροπὰς τῶν προϊσταμένων τῆς Ἐκκλησίας μας αἱ Γραφαὶ ἀνεγινώσκοντο, δὲν διεκρίνετο τὸ ἔθνος μας δι' ἀνωτέραν χριστιανικὴν ζωήν; Καὶ ὅτε ἐπῆλθεν ἡ θρησκευτικὴ ξηρασία, δὲν ἐρωτᾶτε νὰ μάθητε ὅτι τότε ὄχι δι' ἐκκλησιαστικῆς θεσμοθεσίας καὶ πράξεως, ἀλλὰ διὰ θλιβερᾶς παραλείψεως ἦσαν κεκλεισμέναι αἱ Γραφαί, διὰ τῶν ὁποίων ἐκχύνεται τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

Λάβετε ὑπ' ὄψιν σας καὶ τοὺς παπικοὺς καὶ διαμαρτυρομένους λαοὺς τῆς σήμερον. Ποῖοι ἔχουν ἀνωτέραν οἰκογενειακήν, κοινωνικήν, πολιτικήν, ἐπιστημονικὴν καὶ χριστιανικὴν ζωήν; Καὶ αἱ πέτραι τὸ κράζουν· οἱ διαμαρτυρόμενοι. Διατί; Διότι ἔχουν καλητέραν διοίκησιν καὶ καλητέραν παιδευσιν; Ἀλλ' ἐρωτήσατέ τους· εἰς τί ὀφείλουν καὶ τὰ πλεονεκτήματά των ταῦτα; Θὰ σᾶς ἀπαντήσουν· εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν, δι' ὧν πνεῦμα καὶ πίστις καὶ ἀλήθεια καὶ δικαιοσύνη καὶ ἁρμονία καὶ ἀγάπη καὶ ἐλευθερία καὶ ζωή. Αὐτῆς τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας οἱ ὀπαδοί, ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ, ὅπου αἱ Γραφαὶ εἰς κοινὴν εἶνε χρῆσιν, παρουσιάζονται θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς εὐρωστότεροι. Ἐνῷ ὅπου κυριαρχεῖ ἀπολυταρχικώτερος ὁ παπισμὸς καὶ τῶν Γραφῶν ἡ ἀναγνωσις περιορίζεται εἰς τοὺς εἰδικούς, ἐκεῖ ἡ ἀπιστία καλπάζει παραλλήλως μετὰ τῆς δεισιδαιμονίας καὶ οἱ περὶ τοῦ μέλλοντος φόβοι εἶνε ἐπώδυνοι καὶ ζοφεροί.

Μετὰ ταῦτα ἀπομένει ἀμφιβολία ὅτι ὀχι νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν διάδοσιν τῶν Γραφῶν, ἀλλὰ νὰ γενικεύσωμεν αὐτήν, εἶνε τὸ καθῆκον ἡμῶν τὸ ὑπέρτατον;

Καὶ μετὰ τοῦτο ἓν ἕτερον μας ἐπιβάλλεται, νὰ ἐργασθῶμεν ὅπως ἀπὸ τὴν διάδοσιν ταύτην καρπωθῶμεν ὅσῳ τὸ δυνατὸν περισσότερα καὶ καθαρώτερα ὠφελήματα, ἄνευ τῶν ἀτόπων, τὰ ὁποῖα παρουσιάσθησαν μεταξὺ τῶν διαμαρτυρομένων.

Πῶς θὰ ἐπιτευχθῇ τοῦτο;

Περιμείνατε τὴν προσεχῆ ἐπιστολήν μου.

Μετὰ πολλῆς ὑπολήψεως.

Εἷς ἰατρὸς

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΑΞΕΙΔΙΟΥ ΕΚ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ

Β'

Ἱερουσαλήμ.

Περὶ τῆς Ἁγίας πόλεως δὲν εἶνε ποσῶς εὐχερὲς νὰ γράψῃ τις καὶ ἀποτυπώσῃ κατὰ βάθος καὶ πλάτος πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀποτεθησαυρισμένα ἀρχαῖα καὶ πολυάριθμα θρησκευτικεἰστορικὰ μνημεῖα. Πλὴν δέον νὰ σημειώτωμέν τινα, ὅπως λάβῃ ὁ ἀναγνώστης, ἔστω καὶ ἀμυδρόν τινα ἰδέαν τῶν ἀνεκτιμήτων κειμηλίων παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου.

Ἡ πόλις γεωγραφικῶς κεῖται μεσημβρινοανατολικῶς τῆς Ἑλλάδος, ἤτοι ἀπέχει πρὸς ἀνατολὰς μὲν ὑπὲρ τὰς 12 μοίρας, μεσημβρινῶς δὲ περὶ τὰς 8 μοίρας, ὥστε δέον νὰ κανονίσητε τὸ ὡρολόγιόν σας περὶ τὰ 3|4 τῆς ὥρας ἔμπροσθεν, καὶ ὅταν ἐπανακάμψητε εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ ἐπαναφέρετε πάλιν εἰς τὸ πρῴην καθεστώς.

Ὕψος ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ἔχει μέτρα 780. Πληθυσμὸν ἔχει περὶ τὰς 80,000, ὧν οἱ ἡμίσεις σχεδὸν εἰσὶν Ἑβραῖοι, οἱ δὲ λοιποὶ εἰσι κατὰ δεύτερον λόγον Χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, εἶτα Μωαμεθανοί, Καθολικοί, Ἀρμένιοι καὶ πᾶσα φυλὴ καὶ γλῶσσα.

Ὕδωρ πηγαῖον δὲν ἔχει, ἀλλ' ἐξοικονομεῖ τὰς ἀνάγκας της, ὑπεραρκῶς μάλιστα, διὰ τοῦ ὀμβρίου ὕδατος, ὅπερ ἀποταμιεύει ἐντὸς μεγάλων καὶ καθαρῶν δεξαμενῶν, ἃς ἐπὶ τούτῳ ἑκάστη οἰκία ἔχει κατασκευάσει. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι δὲν βλέπουσιν ἐκεῖ τὴν βροχὴν ἀνὰ πᾶσαν ἔκλειψιν ἡλίου, ὡς συμβαίνει παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ κατὰ παρατηρήσεις ἐπιστημονικὰς καὶ πολυχρονίους, βρέχει κατὰ μέσον ὅρον 50 ἡμέρας τὸ ἔτος, ἤτοι ἀνὰ πᾶσαν ἑβδομάδα σχεδόν.

Διακρίνεται δὲ ἡ πόλις εἰς παλαιὰν καὶ εἰς νέαν. Καὶ ἡ μὲν παλαιὰ ἡ καὶ ἐντὸς τῶν τειχῶν εἶνε κυριολεκτικῶς παλαιὰ μὲ οἰκίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παλαιάς, μὲ ὁδοὺς στενὰς καὶ λιθοστρώτους καὶ μὲ μαγαζεῖα μικρὰ καὶ ἀνατολίτικα. Ἡ δὲ νέα πόλις εἶνε ὄντως νέα μὲ οἰκοδομὰς καλάς, μὲ ὁδοὺς ἀρκετὰ εὐρείας, μὲ κηπάρια, μὲ καθαριότητα ἀρκετὰ καλήν. Πᾶσαι αἱ μεγάλαι καὶ καλαὶ οἰκοδομαὶ ἀνήκουσι σχεδὸν εἰς ξένας εὐρωπαϊκὰς κυβερνήσεις καὶ εἶνε σχολεῖα, νοσοκομεῖα καὶ ξενῶνες. Ἤτοι ἀνήκουσιν εἰς Ρώσσους, Γερμανοὺς καὶ Λατίνους. Ἰδίως αἱ ρωσσικαὶ κτήσεις καὶ ἐκκλησίαι διακρίνονται καὶ ξενίζουσι χιλιάδας ῥώσσων προσκυνητῶν πάσης τάξεως.

Τὸ μεγαλείτερον βεβαίως—ὑπὸ ἐπόψιν σεβασμοῦ καὶ λατρείας—καὶ παγκόσμιον μνημεῖον τῆς Ἱερουσαλὴμ εἶνε ὁ Πανάγιος Τάφος ἢ τὸ Ἱερὸν Κουβούκλιον. Οὗτος διήρηται εἰς δύο ἴσα μέρη· τὸ πρῶτον διαμέρισμα ἔχει ἐμβαδὸν περὶ τὰ 10] μέτρα, τὸ δὲ ἐνδότερον ἔνθα ὁ Πανάγιος τάφος περὶ τὰ 4 μέτρα [], καὶ ἔνθα δὲν δύνανται νὰ

σταθῶσι ὄρθιοι πλείονες τῶν 4 ἀνθρώπων. Ἡ δὲ εἴσοδος εἶνε τόσον χαμηλή, ὥστε δὲν δύναταί τις νὰ εἰσέλθῃ ἢ κύπτων. Ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ θαλαμίσκῳ δεξιὰ τῷ εἰσιόντι καὶ ὑπὲρ τὸ ἓν μέτρον εὑρίσκονται δύο μάρμαρα, καλύπτοντα τὸν Ζωοδόχον τάφον, ἤτοι τὸν βράχον, ἐν ᾧ ἦν τὸ μνημεῖον. Εἶνε δὲ οὕτω κεκαλυμμένον τὸ πραγματικὸν μάρμαρον μὲ ξένην πλάκα, ἵνα μὴ ἀποκόπτωσιν ἐξ αὐτῆς τεμάχια χάριν εὐλαβείας. Ὑπερθεν δὲ τοῦ τάφου αἰωροῦνται καὶ καίουσιν ἀεννάως λυχνίαι πολυτελεῖς. Ὁ πρόναος τοῦ Παναγίου τάφου ἔχει ἑκατέρωθεν δύο ὀπάς, δι' ὧν μεταδίδουσιν ὁ Πατριάρχης τοῖς ἔξωθεν ἀναμένουσι τὸ Ἅγιον φῶς κατὰ τὸ Μέγα Σάββατον.

Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Παναγίου τάφου καὶ εἰς ἀπόστασιν 10 περίπου μέτρων — χῶρος ὅστις χρησιμεύει ὡς πρόναος ἢ νάρθηξ—κεῖται τὸ

Καθολικὸν ἢ ὁ Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως,

περὶ ὃν καὶ ὑφ' ὃν συγκεντροῦνται πολλὰ παρεκκλήσια, παριστῶντα καὶ ἓν σχετικὸν γεγονὸς τῶν Παθῶν τοῦ Σωτῆρος. Ὁ ἱερὸς οὗτος ναὸς εἶνε μετρίας χωρητικότητος, μικρότερος κατά τι τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, ἀλλ' ἄνευ στύλων. Εἶνε ὑψηλὸς λίαν μετὰ θόλου ὑψηλοτέρου καὶ πολυτελέστατος ἐσωτερικῶς. Ἔχει διακοσμήσεις καὶ πολυτέλειαν ἀνάλογον οὕτως εἰπεῖν Ἐκείνου, ὅστις εἶνε θεμελιωτὴς καὶ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ναοῦ ὑψίσταται κρατήρ τις, περιέχων μίαν σφαῖραν, δηλοῦσαν, φαντασιωδῶς ἐννοεῖται, ὅτι ἐκεῖ εἶνε τὸ κέντρον ἢ ὁ ὀμφαλὸς τῆς Γῆς. Ἐν αὐτῇ δὲ ταύτῃ τῇ θέσει λέγουσιν οἱ Ὀρθόδοξοι ὅτι εἶνε ἡ θέσις, ἔνθα ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν εἶπε Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ· τὸ «Μή μου ἅπτου· τὴν θέσιν ὅμως αὐτὴν διαμφισβητοῦσιν οἱ Λατῖνοι, διατεινόμενοι αὐτοὶ ὅτι εἶνε ἄλλη θέσις περὶ τὰ 15 μέτρα μακρὰν καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ Παναγίου τάφου, ἔνθα ἔχουσιν οὗτοι παρεκκλήσιον, καλούμενον «Μή μου ἅπτου». Ἡ ἀπόστασις ὅμως καὶ τῶν δύο θέσεων ἀπὸ τοῦ Παναγίου τάφου εἶνε ἡ αὐτὴ περίπου, ἀλλὰ κατὰ διάφορον διεύθυνσιν.

Παραπλεύρως καὶ ἄνω τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως περὶ τὰς 20 βαθμίδας κεῖται ὁ ἱερὸς

Γολγοθᾶς.

Ἔχει ἔκτασιν μικρᾶς μᾶλλον ἐκκλησίας, διήρηται δὲ εἰς δύο ἄνισα μέρη, ἤτοι εἰς δύο ναούς, ὧν τὸν πρὸς τὰ δεξιά, τὸν μικρότερον, κατέχουσιν οἱ Φράγκοι, τὸν δὲ μεγαλήτερον πρὸς τὰ ἀριστερὰ οἱ Ὀρθόδοξοι. Φαίνεται δὲ κάτωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ ἡ ὀπή, ἐν ᾗ ἐσφηνώθη ὁ τίμιος Σταυρός. Παραπλεύρως δέ, καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς ἁγίας τραπέζης, ὑρίσταται καὶ φαίνεται καταφανῶς τὸ ῥῆγμα τοῦ βράχου, ὅπερ ἔπεσε ἐνετο κατὰ τὸν σεισμόν, ὅτε ἐξέπνευσεν ὁ Ἰησοῦς. Ὀπισθεν δὲ τῆς ἁγίας τραπέζης ἵσταται ὁ Ἐσταυρωμένος ἐπὶ Σταυροῦ, ἔχων ἑκατέρωθεν τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν Ἰωάννην.

Ἅμα τῇ εἰσόδῳ ἀπὸ τῆς Μεγάλης Αὐλῆς καὶ πρὸς μεσημβρίαν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ εὕρηται ἡ

Ἀποκαθήλωσις,

ἤτοι πλὰξ μαρμαρίνη, ἔνθα Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας καὶ Νικόδημος καθελόντες ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ τὸ τίμιον Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἐναπέθηκαν ἐν τῷ καινῷ μνημείῳ. Τὸ ἤδη ὑπάρχον μάρμαρον δὲν εἶναι τὸ πραγματικόν, ὅπερ συνετρίβη ἐν καιρῷ πυρκαϊᾶς, ἀλλ' ἄλλο μεταγενέστερον. Εἶνε ὅμως ἡ θέσις ἡ αὐτή. Ὑπερθεν δὲ τῆς πλακὸς ἀνήρτηνται κανδῆλαι διαρκῶς ἀναμμέναι, ἀνήκουσαι 4 μὲν τοῖς ὀρθοδόξοις αἱ δὲ ἄλλαι τοῖς Λατίνοις καὶ Ἀρμενίοις.

Γύρωθεν τοῦ Καθολικοῦ ὑπάρχουσι διάφορα προσκυνήματα ἢ παρεκκλήσια. Εἰσὶ δὲ ταῦτα τὸ τοῦ Ἀδάμ· τὸ τοῦ Ἀκανθίνου Στεφάνου, ἐν ᾧ εὕρηται τμῆμα τοῦ λίθου, ἐφ' οὗ ἐκάθησεν ὁ Ἰησοῦς κρινόμενος ὑπὸ τοῦ Πιλάτου, καὶ ὃν μετήνεγκον ἐνταῦθα ἐκ τοῦ Πραιτωρίου.

Ἕτερον παρεκκλήσιον εἶνε τὸ τοῦ «Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου», ἤτοι ὁ τόπος, ἐν ᾧ οἱ στρατιῶται διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια τοῦ Ἰησοῦ, ἐπὶ δὲ τὸν ἄρραφον χιτῶνα ἔβαλον κλῆρον.

Ἕτερον παρεκκλήσιον εἶνε τὸ τοῦ Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου, ὅστις ἰδὼν τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γινόμενα ἀνεφώνησεν «Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος», καὶ ὅστις διὰ τὴν πίστιν του αὐτὴν ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον.

Ἕτερον τὸ τῶν Κλαπῶν, ἐν ᾧ φαίνονται δύο ὀπαί, ἐν αἷς ἔθηκαν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὰ Πάθη.

Ἕτερον ἡ Φυλακὴ τοῦ Κυρίου, ἐν ᾗ ἔρριψαν τὸν Ἰησοῦν μετὰ τῶν λῃστῶν προτοῦ τὸν σταυρώσωσιν.

Ἕτερον παρεκκλήσιον εἶνε τὸ τῆς Φραγγελώσεως, τόπος ἐν ᾧ ἐφραγγέλωσαν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ὅπερ ἀνήκει τοῖς Φράγκοις. Ἐνταῦθα λέγουσιν ὅτι ἡ Ἁγία Ἑλένη, θέλουσα νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ὅτε ἀνέθαψεν αὐτὸν ἐκ τοῦ βορβόρου, ἐγγίσασα τοῦτον εἰς νεκρὸν ἀνέστησεν αὐτόν.

Προσκύνημα ἕτερόν ἐστι τὸ τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας. ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα μετὰ τὴν Ἀνάστασιν συνήντησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐξέλαβεν αὐτὸν ὡς κηπουρόν.

Εἰς παρακείμενον σπήλαιον ὄπισθεν τοῦ Παναγίου τάφου εὕρηνται καὶ οἱ οἰκογενειακοὶ τάφοι τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας καὶ Νικοδήμου. Φαίνονται τρεῖς ὑπόγειοι λελαξευμένοι, καὶ τρεῖς ἐντετειχισμένοι.

Παραπλεύρως δὲ καὶ κάτω τοῦ Ναοῦ περὶ τὰς 30 βαθμίδας εὕρηται τὸ Σπήλαιον, ἐν ᾧ εὑρέθη ὑπὸ τῆς Ἁγίας Ἑλένης ὁ τίμιος Σταυρός. Ἀνήκει δὲ τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο τοῖς Ἀρμενίοις. Ἄνω τοῦ σπηλαίου ὑπάρχει θέσις καὶ κάθισμά τι, ἐφ' οὗ λέγουσιν ὅτι ἐκάθητο ἡ Ἁγία Ἑλένη παρακολουθοῦσα τὴν ἀνασκαφὴν πρὸς εὕρεσιν τοῦ Σταυροῦ, καὶ ῥίπτουσα τοῖς ἐργάταις ἀργύρια.

Παρεκκλήσιον δὲ ἡ μᾶλλον ἱερὸς Ναὸς τακτικὸς εἶνε ὁ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, ἔνθα ψάλλεται ἡ Ἀκολουθία Ἑλληνιστὶ καὶ Ἀραβιστί. Ἐκκλησιάσθην μάλιστα εἰς αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὴν Μεγάλην Πέμπτην, ἱερουργοῦντος τοῦ Πατριάρχου, ὁπότε τὸ Εὐαγγέλιον ἀνεγνώσθη εἰς τρεῖς γλώσσας, Ἑλληνιστί, Ῥωσσιστὶ καὶ Ἀραβιστί· τὰ δὲ τροπάρια ἐψάλησαν ἐν Ἑλληνιστὶ καὶ ἐν ἕτερον Ἀραβιστί.

Ὑπάρχει καὶ παρεκκλήσιον ἀνήκον εἰς τοὺς Κόπτας· κεῖται παραπλεύρως καὶ οἱονεὶ συνέχεια τοῦ Παναγίου Τάφου.

Ἕτερον παρεκκλήσιον εἶνε τὸ τῆς Γεθσημανοῦς καὶ ἄλλα πολλά, ἅπερ δὲν ἐνθυμοῦμαι.

Ἅπαντα δὲ τὰ παρεκκλήσια ἐννοεῖται ὅτι ἔχουν εἰκόνας καὶ ῥήσεις τῆς Γραφῆς ἀναλόγους τοῦ εἰκονιζομένου Πάθους.

Ἕνεκα τῶν κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας πολέμων καὶ πολιτικῶν μεταβολῶν τὰ Ἱερὰ κειμήλια τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ ἐν γένει ἡ Ἱερουσαλὴμ ὑπέστησαν πολλὰς καὶ ἐκ θεμελίων καταστροφάς. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἑκάστοτε ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων τὰ ἀνήγειρον καὶ πάλιν, ἐν ᾧ ἦταν τόπῳ. Ἕνεκα λοιπὸν τῶν ἀλλεπαλλήλων ἑκάστοτε ἐπιδρομῶν κατὰ τῆς ἱερᾶς πόλεως, εὑρισκομένων πολλάκις ἐν ἀδυναμίᾳ τῶν Ὀρθοδόξων εἰς τὸ νὰ συγκρατῶσιν εἰς τὴν κατοχήν των τὰς ἱερὰς παρακαταθήκας, ἠδυνήθησαν νὰ εἰσβάλωσι καὶ ἁρπάσωσί τινας τῶν ἱερῶν τόπων ἢ νὰ καταστῶσι συνιδιοκτῆται καὶ ἑτερόδοξοι Χριστιανοί, οἷον Λατῖνοι, Ἄραβες, Κόπται, Ἀρμένιοι καὶ Συριάνοι. Ἀλλὰ καὶ πάλιν οἱ Ὀρθόδοξοι εἶνε ἀνυπολογίστων ἐπαίνων ἄξιοι καὶ συγχαρητηρίων, διότι καίπερ πολιτικῶς ἀδύνατοι, ἠδυνήθησαν διὰ τῆς ἡρωϊκῆς αὐτῶν καρτερίας καὶ ἀντιστάσεως, ἀσθενεῖς αὐτοὶ πρὸς δυνατούς, νὰ συγκρατήσωσιν εἰς τὴν κατοχήν των καὶ νὰ κατέχωσιν ἤδη τὰ περισσότερα ἱερὰ κειμήλια.

Πολλὰ τῶν ἱερῶν θησαυρῶν ἔχουσιν ἀνάγκην ἐπισκευῆς, ἰδίως ὁ μέγας θόλος (τροῦλος) τοῦ Καθολικοῦ, ἀλλὰ καθὸ συνιδιοκτῆται καὶ συγκάτοχοι ἐν πολλοῖς δὲν ἐπιτρέπουσιν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἕτερον οὐδεμίαν ἐπισκευήν, ἵνα μὴ ὁ ἐπισκευάσας ἀποκτήσῃ μείζονα ἐπιρροὴν καὶ δικαιώματα.

Μετόχια ἢ Μοναστήρια καὶ κτήσεις ἔχουσιν ἱκανὰ οἱ ὀρθόδοξοι καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως. Φαρμακεῖον ἄριστα κατηρτισμένον, ἐξ οὗ προμηθεύεται δωρεὰν τὰ φάρμακα ἅπασα ἡ ὀρθοδοξία, καὶ ὅπερ διευθύνει ὁ κ. Μ. Πρωτοπαπᾶς, προμηθευόμενος ἐκ Παρισίων τὰ φάρμακα δαπάναις τοῦ Πατριαρχείου· τὸ δὲ Νοσοκομεῖον δὲν λέγεται, ἡ καθαριότης του εἶνε ἀπαράμιλλος· τὸ διευθύνει ἡ δεσποινὶς Ἐλισάβετ Ψαρᾶ.

Καὶ σχολὴν Θεολογικὴν διατηρεῖ τὸ Πατριαρχεῖον, ἐν ᾗ διδάσκουσιν εὐδοκίμως ἄριστοι καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι.

Ἐν τῷ ἑπομένῳ τρίτῳ δημοσιεύματι θὰ ἀφηγηθῶμεν περιληπτικῶς τὰ περὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὰ ἐκπρὸς αὐτῆς.

Γ. Α. Μιτθόπουλος

Ἡ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ἡ οἰκογένεια! Ὁποῖον θέμα διὰ τὸν ἠθικολόγον! Εἶνε ὁ δεσμὸς τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Ἐὰν δὲ ἀπαντήσωμεν ὡς πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς οἰκογενείας, ὡς πρὸς τὰς ἀναγκαίας τῶν μελῶν αὐτῆς σχέσεις, ὅλος, ὅ τε ἰδιωτικὸς καὶ δημόσιος βίος, θὰ πληρώσωσι τὸν φόρον τῆς θερελιτίδους ταύτης πλάνης.

Ἡ οἰκογένεια εἶνε, ἐν πρώτοις, ἡ κοινωνία τῶν συζύγων· εἶτα ἡ ἱεραρχία ἡ μεταξὺ τῶν γονέων καὶ τῶν τέκνων· καὶ, τέλος, κατὰ φυσικήν τινα ἔκτασιν, ἡ μεταξὺ κυρίων καὶ ὑπηρετῶν ἱεραρχία, τὸ σύνολον τῶν σχέσεων τῶν ἀνωτέρων μετὰ τῶν κατωτέρων, τὸ μὴ στηριζόμενον πλέον εἰς τοὺς δεσμοὺς τοῦ αἵματος, ἐμπεριλαμβανόμενον ὅμως εἰς τὰ ὅρια τῆς οἰκογενειακῆς ἑστίας.

Τίς εἶνε ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκογενείας; Τίς εἶνε ὁ νόμος της; Εἶνε ἄρα γε διάφορος ἡ ἀνθρωπίνη οἰκογένεια ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν ζώων;

Διατί ἡ οἰκογένεια τῶν ζώων εἶνε ἐφήμερος, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη διαρκής; Τοῦτο προέρχεται μόνον ἐκ τοῦ ὅτι ἡ παιδική ἡλικία, ἥτις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ διαρκεῖ πλειότερον, δεῖται διαρκεστέρας προστασίας; Ὄχι, διότι, καίπερ μακρά, ἡ παιδική ἡλικία λήγει ἐπὶ τέλους, καὶ ὁ οἰκογενειακὸς δεσμὸς δὲν διακόπτεται. Προέρχεται, ἄρά γε, ἐκ τοῦ ὅτι, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βραδείας ταύτης ἀγωγῆς, τὸ τέκνον συνηθάνθη τὴν στοργὴν τῶν γονέων του καὶ ἀπήντησεν εἰς αὐτὴν δι' ἀμοιβαίας στοργῆς; Ἀλλ' ἡ ἀνταλλαγὴ θωπειῶν καὶ συμπαθείας ὑπάρχει καὶ εἰς τῶν ζώων τὴν οἰκογένειαν, καὶ ὅμως δὲν ἐπαρκεῖ ἵνα καταστήσῃ ταύτην διαρκῆ. Προέρχεται, τέλος, ἐκ τοῦ ὅτι τὸ λογικὸν καὶ ἡ συνείδησις, παρεμβαίνοντα, ἀνυψοῦσι τὴν ἀξίαν τῶν συναισθημάτων τοῦ παιδὸς καὶ καθιστῶσι ταῦτα ἠθικὰς κλίσεις, ἱκανὰς νὰ ἐπιζῶσιν εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν φυσικῶν ἀναγκῶν; Εἴμεθα σύμφωνοι· ἀλλὰ τὸ προνόμιον τοῦτο τῶν ἀνθρωπίνων συναισθημάτων εἶνε ἀποτέλεσμα αἰτίας ἡ ὁποία δὲν μᾶς πλησιάζει εἰς τὰ ζῶα, ἀλλὰ μᾶς διακρίνει αὐτῶν, καὶ μεταξὺ τοῦ ὑψηλοτέρου ζώου καὶ τοῦ ταπεινοτέρου ἀνθρώπου ἄβυσσον ὀρύσσει ἀνυπέρβλητον. Προσθέσατε τὸ ἐνστιγμα εἰς τὸ ἔνστιγμα, οὐδέποτε θὰ κάμητε τὴν διάνοιαν· προσθέσατε τὰς ὀρέξεις εἰς τὰς ὀρέξεις, οὐδέποτε θὰ κάμητε τὴν θέλησιν· ἡ συνείδησις εἶνε ἄλλο τι ἢ ἐγωισμὸς τελειοποιημένος· ὁ ἔρως τέλος, ὁ ἔρως ὁ ἀνώτερος, τοιοῦτος οἷον ὁ ἄνθρωπος τὸν ἐδανείσθη παρὰ τῆς θείας αὐτοῦ ἀρχῆς, δὲν εἶνε ἔρως τῶν αἰσθήσεων, ἀλλ' εἶνε ἔρως ἱερός, εἰς τὸν ὁποῖον μόνη τοῦ Δημιουργοῦ ἡ χεὶρ νὰ μᾶς χειραγωγήσῃ ἠδυνήθη, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὰ πρόθυρα οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ τὸ ζῶον νὰ εἰσελάσῃ.

Ἐπὶ τῶν ὑψίστων τῆς ἡμετέρας φύσεως προνομίων θεμελιοῦται ἡ ἀνθρωπίνη οἰκογένεια· ἵνα δὲ ἐξηγήσωσι τὴν ἀρχὴν τοῦ ὑπερτάτου τούτου θεσμοῦ, ἔρχονται νὰ μᾶς εἴπωσι: Παρατηρήσατε ὀπίσω καὶ κατωτέρω τοῦ ἀνθρώπου, παρατηρήσατε τὰ κτήνη! Ὄχι, δὲν θὰ παρατηρήσω τὰ κτήνη. Θὰ γονυπετήσω μετὰ τοῦ Παύλου ἐνώπιον Ἐκείνου, ἐξ οὗ πᾶσα πατρότης ἔλαβε τὸ ὄνομά της, ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς». (Ἐφεσ. γ' 15). Καὶ ἐκεῖ, ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτῆς πηγῇ, θὰ εὕρω τὴν ἀγάπην, ἥτις εἶνε ὁ δεσμὸς τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας. Τρία πρόσωπα, μία μόνη θεότης, ἡ ἀπόλυτος ἑνότης καὶ ἡ τελεία κοινωνία ἐν τῇ πάντοτε παρούσῃ γονιμότητι, ἰδοὺ ἡ θεία οἰκογένεια. Ἀνοίξατε τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως. Ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἐπλήρωσεν ὄντων τὰ βάθη, τὰ ὕδατα, τοὺς ἀέρας· ὑπολείπεται νὰ πράξῃ τὸ κύριον ἔργον καὶ διαλογίζεται· λαλεῖ πληθυντικῶς, κατὰ τὴν φράσιν τῶν ἑρμηνευτῶν, ὡς ἐὰν ἤθελε νὰ κάμῃ φανερωτέραν τὴν συνεργασίαν τῆς Τριάδος ἐν τῷ ἔργῳ του: «Ποιήσωμεν τὸν ἄνθρωπον, λέγει, ὄχι πλέον, καθὼς τ' ἄλλα δημιουργήματα, μόνον διὰ τῆς ἡμετέρας δυνάμεως: ποιήσωμεν αὐτὸν ἐξ ἀγάπης, ἵνα εὕρωμεν ἐν αὐτῷ ὅ,τι ἡ ἀγάπη ἐπιζητεῖ, τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς εἰκόνα, τὸ ζῶν αὐτῆς ὁμοίωμα: ποιήσωμεν αὐτὸν κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. Ἰδοὺ ἡ ἀπόφασις· ἕπεται ἡ πρᾶξις. Προσέξατε εἰς τὰ θεόπνευστα λόγια: «Καὶ ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ εἰκόνα· τὸν ἔπλασε κατ' εἰκόνα Θεοῦ· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτόν· καὶ εὐλόγησε τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ εἶπεν αὐτοῖς: Αὐξάνεσθε, πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν.»

Διὰ τῆς δημιουργικῆς ταύτης ἐνεργείας ἐθεμελιώθη ἡ ἀνθρωπίνη οἰκογένεια καὶ ὀφείλει ν' ἀναπαριστᾷ τὸν ὑπέρτατον τύπον καθ' ὃν ἐνοήθη. Ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, τὸ τέκνον, ἰδοὺ ἡ ἀνθρωπίνη τριάς, ἡ εἰκονίζουσα κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως δυνατόν, τὴν θείαν Τριάδα. Οὕτω τὸ μεγαλεῖον τοῦ οὐρανίου Πατρὸς θὰ κατέλθῃ ἐπὶ τὸν ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενειακῆς κοινωνίας· τὸ κάλλος τῆς μητρὸς θὰ φωτίζηται ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ υἱοῦ καὶ λόγου τοῦ Θεοῦ· ἡ ἀγάπη, ἔργον τοῦ ἁγίου Πνεύματος, θὰ ἀνταποδίδηται ἀμοιβαίως, καὶ θὰ καρποφορήσῃ τὸν μέλλοντα νὰ συσφίγξῃ τὴν ἑνότητα αὐτῶν καρπόν.

Μεταξὺ τῶν ζώων οὔτε δικαιώματα οὔτε καθήκοντα ὑπάρχουσιν, ἀλλ' ὀρέξεις, ἐπιθυμίαι, ἡδοναὶ μόνον, αἵτινες ἀναιροῦσι τὴν ἀμοιβαιότητα καὶ τὴν διάρκειαν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν ζώων, ἥτις διὰ τοῦτο εἶνε ἐφήμερος, ὡς εἶνε ἐφήμερος πᾶσα ἡδονή. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως, τὸν ὁποῖον τὸ λογικὸν ὑψοῖ εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπολύτου, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐμπιστεύηται εἰς τὰς ἀπλήστους αὐτοῦ ἐπιθυμίας τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀποστολῆς του. Ἐν τῇ παρεχομένῃ αὐτῷ συντρόφῳ θὰ σέβηται μίαν ψυχὴν ἀθάνατον. Θὰ συμπεριφέρηται πρὸς αὐτὴν ἐν τῇ συνκισθήσει τῆς ἀμοιβαίας ἰσότητος, θὰ δεσμεύσῃ τὴν βούλησίν του ἐν τῇ πίστει τοῦ αἰωνίου ὅρκου. Ἡ δ' ἄρκεια τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ θὰ ἐξακολουθῇ ἀσφαλίζουσα τὸ μόνιμον τῆς οἰκογενείας καὶ ὅταν ἡ ἀγωγὴ συμπληρωθεῖσα, ἀσφαλίσῃ τὴν συντήρησιν εἰς τὰ τέκνα. Καὶ ἀφοῦ δὲ ἱδρύσῃ ἰδίαν οἰκογένειαν ὁ υἱός, δὲν θὰ παύσῃ, διὰ τοῦτο, ἔχων τὴν θέσιν του ἐν τῷ οἴκῳ τῶν γονέων του. Θὰ περιβάλλῃ τούτους διὰ τιμῆς καὶ σεβασμοῦ, καὶ τότε μόνον θὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν ἀπηλλαγμένον ἀπὸ πάσης πρὸς αὐτοὺς ὑποχρεώσεως, ὅταν εἰς τὴν τελευταίαν κατοικίαν ἐναποθέσῃ μετ' εὐλαβείας τὴν σορὸν αὐτῶν. Ἐστηριγμένη ἐπὶ τοῦ θεμελίου τοῦ ἀδιαλύτου γάμου, ἡ ἀνθρωπίνη οἰκογένεια προσλαμβάνει τι ἐκ τῆς μονιμότητος τοῦ Θεοῦ. Πρῶτος ἄρα διευθύνων τὴν ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν νόμος εἶνε ὁ νόμος τῆς νομιμότητος.

Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν ζώων τὸ ἄρρεν βασιλεύει διὰ τοῦ τρόμου μόνον, μετὰ τῆς ἀκμῆς του δὲ συνεκλείπει καὶ ἡ γοητεία του. Εἰς τὸν γηραλέον λέοντα, τὸν ἀποσυρόμενον εἰς τὸ ἄντρον του, ὁ σκύμνος, ὁ γενόμενος ἐφηβος, οὐδὲν ὀφείλει, παρὰ καταφρόνησιν μόνον. Ἀλλ' ἐν τῷ ἀνθρώπῳ βασιλεύει, τῷ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐμφορουμένῳ, ἡ αὐθεντία κατέρχεται ἐξ ὕψους καὶ οὐδέποτε ἐκλείπει. Ἡ αὐθεντία εἶνε ὁ δεύτερος διευθύνων τὴν ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν νόμος.

Ἀνορθόλογος ἡ φρόνησις ὑπαγορεύει εἰς τὴν αὐθεντίαν νὰ μετριάζῃ τὰς ἀπαιτήσεις της ἐπὶ τοσοῦτον ὅσον ἐλαττοῦται ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐξασκῇ κηδεμονίαν. Ἀλλὰ καὶ ὅπου ὁ τῆς ὑπακοῆς δεσμὸς χαλαροῦται, ὁ τοῦ σεβασμοῦ διαμένει καὶ φαίνεται μάλιστα στενώτερος καθιστάμενος. Συγκρίνατε τὴν θέσιν τοῦ παιδίου ἐνώπιον τοῦ πατρός του, τοῦ διευθύνοντος αὐτὸ διὰ τοῦ φίθου, καὶ τὴν θέσιν τοῦ ὡρίμου ἀνδρὸς ἐνώπιον τοῦ γέροντος, ὅστις ἐπροστάτευσεν αὐτὸν ἐν τῇ νεότητί του. Δὲν ὑπάρχει πλειότερος σεβασμὸς ἐν ταύτῃ τῇ θέσει ἢ ἐν ἐκείνῃ; Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος διακρίνει τὴν αὐθεντίαν ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν. Εὐλαβεῖται, ἐν τῇ ἀόπλῳ μεγαλοπρεπείᾳ τοῦ πάππου, τὴν ἀνταπόκλασιν τῆς μεγαλειότητος τοῦ Θεοῦ. Ἄνευ τῆς ἐξουσίας ταύτης ὑποταγῆς τῆς δυνάμεως ἐνώπιον τῆς γεροντικῆς ἀδυναμίας, εἰς μάτην ὁ Θεὸς θὰ ἐξησφάλιζε τὴν μονιμότητα τῆς οἰκογενείας. Ὁ δεσμὸς δὲν θὰ ὑφίστατο εἰμὴ ἵνα καθιστᾷ ἀθλιεστέραν τὴν θέσιν τῶν γερόντων γονέων. Προτιμότερον θὰ ἦτο δι' αὐτοὺς νὰ μὴ βλέπωσι τὰ τέκνα των, παρὰ νὰ τὰ εὑρίσκωσιν ἀχάριστα, ἀλαζονικά, καὶ ἑτοιμα νὰ ἀνταποδώσωσιν εἰς αὐτοὺς καταφρόνησιν διὰ τὴν ἀφοσίωσίν των. Ἀληθῶς τὰ πάντα ὁ Θεὸς καλῶς ἐποίησε, καὶ εἰς τὰ ἔργα του τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ σφραγῖδα ἐνετύπωσεν.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ. (Ἕπεται τὸ τέλος)

Π. Κ. Γεωργιάννης.

ΠΕΡΙΛΕΙΠΟΜΕΝΑ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΑΡΓΙΑΣ

(Συνέχεια)

— Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἀναπλάσεως» κ. Μ χ. Ι. Γαλανὸς παρίστατο ἐν τῷ συνεδρίῳ ὡς μέλος τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν διορισθείσης ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Κυριακῆς ἀργίας.

— Ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἰδιότητα παρίστατο καὶ ὁ ἐκ τῶν συμβούλων τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Τιμόθεος Ἀναστασίου.

— Παρίστατο δ' ἀκόμη α') αὐτοῦ τοῦ Συλλόγου ἀντιπρόσωπος ὁ κ. Π. Καπλανίδης εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀντιπροέδρου κ. Κ. Διαλησμᾶ, ἀσθενήσαντος· β') ἀντιπρόσωπος τοῦ τμήματος τῶν σπουδαστῶν ὁ κ. Π. Καρολίδης· γ') ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐν Ἀθήναις Λαικοῦ τμήματος ὁ κ. Χ. Μιτθόπουλος· δ') ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐν Πειραιεῖ τμήματος ὁ κ. Σ. Κουρῆς· καὶ ε') ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐν Πύργῳ τμήματος ὁ κ. Χρ. Ἰωαννίδης.

— Αἱ ἀντιπροσωπεῖαι αὗται ἐξήγειραν τὸν χόλον τοῦ γραμματέως Συλλόγου τινός, ὅστις ἐθόρυβησε πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς «Ἀναπλάσεως» ὅτι ἔχουσι καὶ αὗτοι πεντήκοντα, ἀριθ. 50, τμήματα! Ὁ ἀγαθὸς γραμματεὺς ἐλησμόνησεν

ὅτι τὰ τμήματα τῆς «Ἀναπλάσεως» δὲν εἶνε καταμερισμοὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου ἐπινοούμενοι πρὸς πολλοὺς καὶ διαφόρους σκοπούς, ἀλλὰ ἰδιαίτεροι Σύλλογοι, ἱδρυθέντες ἁπλῶς τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως», διατελοῦντες δὲ ὑπό τινα ἠθικὴν μᾶλλον ἐξάρτησιν ἀφ' αὐτοῦ. Οὕτω τὰ ἐν Ἀθήναις, Πειραιεῖ, Αἰγίῳ καὶ Πύργῳ τμήματα, ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἰδιαίτερα μέρη, ἔχουσιν ἴδιον ὀργανισμόν, ἰδίαν διοίκησιν, ἴδιον ταμεῖον, καὶ διὰ τοῦτο εἶχον καὶ ἦτο δίκαιον νὰ ἔχωσιν ἐν τῷ συνεδρίῳ καὶ ἰδιαιτέρους ἀντιπροσώπους.

— Ἀντιπρόσωποι τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ εἶχον ὁρισθῆ τέσσαρες.

— Ὀσάκις ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἀναπλάσεως» ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ βῆμα, ὁ ἀντιπρόσωπος Συλλόγου τινὸς ἐσκότιζε τὸ Συνέδριον ὑποβάλλων πρότασιν φωτισμοῦ. Ἀδιάφορον ἐὰν ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἀναπλάσεως» δεύτερος ἐλάμβανε τὸν λόγον καὶ ἑπομένως ἡ συζήτησις ἦτο ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχήν. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ Συνέδριον, τὴν περὶ φωτισμοῦ πρότασιν ἀπέρριπτε πάντοτε πανηγυρικῶς.

— Ὁ κ. Εὐθύμιος Καράκαλος ὑπέμνησεν εἰς τὸ Συνέδριον τί ὀφείλει ἀπὸ πέντε ἐτῶν τὸ ζήτημα τῆς Κυριακῆς ἀργίας εἰς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Πατρῶν καὶ Ἠλείας κ. Ἱερόθεον καὶ εἰς τὸν ὑπὸ τούτου ἱδρυθέντα καὶ προεδρευόμενον ἠθικοθρησκευτικὸν Σύλλογον τὸν «Ἅγιον Ἀνδρέαν».

— Ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν ἐν Ἀθήναις ἐμπορεῦπαλλήλων κ. Περικλῆς Κωνσταντινόπουλος, ἐγνώρισε τὰς περὶ τοῦ ζητήματος ἐνεργείας τοῦ ὑπ' αὐτὸν Συλλόγου, ἀπὸ μιᾶς ἑπταετίας, ὅτε πρόεδρος ἦτο ὁ κ. Λεωνίδας Γιαννακόπουλος. Διὰ πολλῶν δ' ἐκθέσεων καὶ δηλώσεων πρὸς τὸν Σύλλογόν των διεπίστωσεν ὅτι ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου τὴν ἀργίαν δὲν ζητοῦσι μόνον οἱ ἐμπορεῦπάλληλοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπανταχοῦ τοῦ Κράτους πρεσβεύοντες αὐτῶν.

— Ὁ κ. Λεωνίδας Γιαννακόπουλος, μέχρι πέρυσι πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Ἐμπορεῦπαλλήλων καὶ μετὰ πολλῆς δεξιότητος καὶ ζήλου ἐργασθεὶς ὑπὲρ τῆς Κυριακῆς ἀργίας, ἐπέσπασε παρατεταμένα καὶ ραγδαῖα τὰ χειροκροτήματα τοῦ συνεδρίου καὶ τοῦ ἀκροατηρίου, ὅτε ἐν λαμπρᾷ εὐχερείᾳ καὶ δυνάμει λόγου ἐτόνιζεν ὅτι ὁ ὑπ' αὐτὸν Σύλλογος εἰς τὰς ἐνεργείας του ὑπὲρ τῆς Κυριακῆς ἀργίας ἐνεπνεύσθη ὄχι μόνον ἐκ τῶν λόγων τῆς σωματικῆς ἀνέσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ πόθου τῆς θρησκευτικῆς διαμορφώσεως, καὶ ἐκ τῆς πεποιθήσεως ὅτι τὰ ἐθνικὰ αἰσχη καὶ τὰ φαινόμενα τῆς καθόλου ἀνωμαλίας καὶ ἀποσυνθέσεως δὲν θὰ ἐκλίπωσιν, ἐὰν δὲν ληφθῇ φροντὶς ἐθνικῆς διαπαιδαγωγήσεως ἐμπνεομένης ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν ζωήν.

— Οἱ τῆς «Ἀναπλάσεως» ὑπεστήριξαν ἐν τῷ Συνεδρίῳ τὴν διὰ νόμου ἐπιβολὴν τῆς Κυριακῆς ἀργίας, ἐπεκτεινομένης καὶ εἰς τινας τῶν μεγάλων ἑορτῶν καὶ εἰς τὴν Μεγ. Παρασκευήν. Ὑπεστήριξαν πρὸς τούτοις ὅτι ὁ νόμος πρέπει νὰ καθιερώσῃ αὐστηρὰν ἀργίαν μετὰ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων ἐξαιρέσεων, σχετικὴν μὲ τὴν ἁγίασιν, ὁμοιόμορφον διὰ τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία.

— Ὑπὲρ νόμου, σχετικοῦ μὲ τὴν ἁγίασιν, ἐψήφισε καὶ καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος κ. Μπιτάτος, γραμματεὺς ἄλλοτε σοσιαλιστικοῦ σωματείου ἐν Ἀθήναις.

— Ὁ κ. Ἰγνάτιος Μοσχάκης, ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Παρνασσοῦ, δὲν παρέστη ἐν τῷ Συνεδρίῳ, ἠναγκασμένος ν' ἀπέλθῃ εἰς λουτρά.

— Ὁ κ. Ἰω. Μεσολωρᾶς, παραστάς, ὑπέβαλε τὴν πρότασιν νὰ ὁρίσῃ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὰς ἑορτάς, ἐπὶ τὰς ὁποίας θὰ ἐπεκταθῇ ἡ διὰ νόμου ἀργία.

— Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ ἐπίσημοι θεολογικοὶ κύκλοι θ' ἀντιπροσωπευθῶσιν ἐπιμελέστερον καὶ ἐνεργότερον ἐν τῷ συνεδρίῳ τοῦ Ὀκτωβρίου, παρ' ὅλα τὰ μωρολογήματα παίζων ἢ ἐν τάξει παίζων δημοσιογράφων, καθ' οὓς ἡ θρησκεία δὲν ἔχει τίποτε νὰ κόμῃ μὲ τὴν Κυριακὴν ἀργίαν. (Ἀκολουθεῖ).

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Φαντάσθητι τὴν κατάστασιν τῆς ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ ζωῆς καθ' ὅσον εἶνε τοῦτο δυνατόν .... Ἀπέδρα, λέγει, ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός. Τί λοιπὸν εἶνε δυνατὸν νὰ γείνῃ μακαριώτερον ταύτης τῆς ζωῆς; δὲν εἶνε δυνατὸν τὴν πενίαν ἐκεῖ νὰ φοβηθῇ τις καὶ τὴν νόσον· δὲν εἶνε δυνατὸν ἀδικοῦντα νὰ ἴδῃ οὐδὲ ἀδικούμενον, οὔτε ἐρεθίζοντα καὶ ἐρεθιζόμενον, οὔτε φθονοῦντα, οὔτε διακαιόμενον ὑπὸ ἐνόχου ἐπιθυμίας, οὔτε πλανώμενον πρὸς προμήθειαν τῶν ἀναγκαίων, οὔτε ὑπὲρ ἀρχῆς καὶ δυναστείας ὀδυρόμενον· διότι πᾶσα ἡ ζάλη τῶν ἡμετέρων παθῶν σβεσθεῖσα ἀπολλυται καὶ πάντα θὰ διατελῶσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐφροσύνῃ καὶ χαρᾷ, ὅλα εὔθυμα καὶ γαλήνια θὰ εἶνε, ὅλα ἡμέρα καὶ λαμπρότης καὶ φῶς, ὄχι τοῦτο τὸ τωρινόν, ἀλλ' ἕτερον τόσον λαμπρότερον τούτου, ὅσον τοῦτο εἶνε ἐντονώτερον ἀπὸ τὸ φῶς τῆς λυχνίας· διότι ἐκεῖ οὔτε ὑπὸ τῆς νυκτός, οὔτε ὑπὸ τῆς συρροῆς τῶν νεφῶν ἀποκρύπτεται. Δὲν καίει οὔτε φλέγει τὰ σώματα· διότι οὔτε νύξ, οὔτε ἑσπέρα ὑπάρχει ἐκεῖ, οὔτε ψῦχος, οὔτε θερμότης, οὔτε ἄλλη συνήθης μεταβολή .... Δὲν ὑπάρχει γῆρας ἐκεῖ οὔτε τὰ κακὰ τοῦ γήρατος.... Τὸ δὲ μεγαλήτερον πάντων εἶνε τὸ ὅτι ἀπολαύσει τις τῆς πρὸς τὸν Χριστὸν σχέσεως διηνεκῶς, μετὰ ἀγγέλων, μετὰ ἀρχαγγέλων, μετὰ τῶν ἀνωτέρω δυνάμεων.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Πᾶς Χριστιανὸς ὡς πρῶτον καὶ κύριον βιβλίον πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ του τὴν Καινὴν Διαθήκην, δηλαδὴ τὴν Ἱερὰν τοῦ Χριστιανισμοῦ Βίβλον τὴν περιέχουσαν τὰ 4 Εὐαγγέλια, τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, τὰς Ἐπιστολὰς καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν. Ἐν τῇ Βίβλῳ ταύτῃ εὑρίσκονται τὰ ἀναγινωσκόμενα κατὰ Κυριακὴν Ἀπόστολοι καὶ Εὐαγγέλια.

Κυριακὴ 13 Ἰουνίου

Ὁ **Ἀπόστολος** Ἑβρ. ιά' 33—ιέ' 2
Τὸ **Εὐαγγέλιον** ἐκ τοῦ κατὰ Ματθ. Γ' 32—38 καὶ Ιθ' 27—30.

Κυριακὴ 20 Ἰουνίου

Ὁ **Ἀπόστολος** Ρωμ. ε' 10—16
Τὸ **Εὐαγγέλιον** ἐκ τοῦ κατὰ Ματθ. Δ' 18—23

ΟΙ ΔΙΔΑΞΟΝΤΕΣ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΛΑΪΚΑΣ ΣΧΟΛΑΣ ΤΗΣ 'ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,

Ἐν τῇ Α' ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν Ἱ. Σύνοδον
8—9 μ. μ.

Σαββάτῳ 12 Ἰουνίου Μιχ. Ι. Γαλανός
Κυριακῇ 13 » Μιχ. Ι. Γαλανός

Ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης
8—6 μ. μ.

Κυριακῇ 13 Ἰουνίου Ἀρχιμ. Τιμόθ. Ἀναστασίου

Ἐν ταῖς φυλακαῖς Συγγροῦ 4—5 μ.μ.

Παρασκευῇ 11 Ἰουνίου Ἀρχιμ. Τιμόθ. Ἀναστασίου

Ἐν τῷ Ζαννείῳ Ὀρφανοτροφείῳ ἐν Πειραιεῖ

Σαββάτῳ 12 Ἰουνίου 8—9 μ.μ. Δ. Παπαδόπουλος
Πέμπτῃ 17 » 8—9 μ.μ. Μιχ. Ι. Γαλανὸς